

YONAH

Running Away, Coming Home

Insights on the Book of Yonah and the Message of the Yomim Noraim (High Holidays)

4-PART SERIES

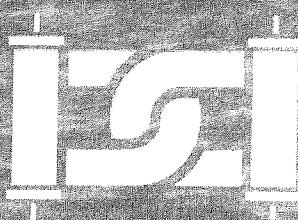
Wednesdays @ 8:00pm
(September 3rd, 10th, 17th and October 1st)

GIVEN BY: RABBI SHMUEL SILBER

Sponsored by:

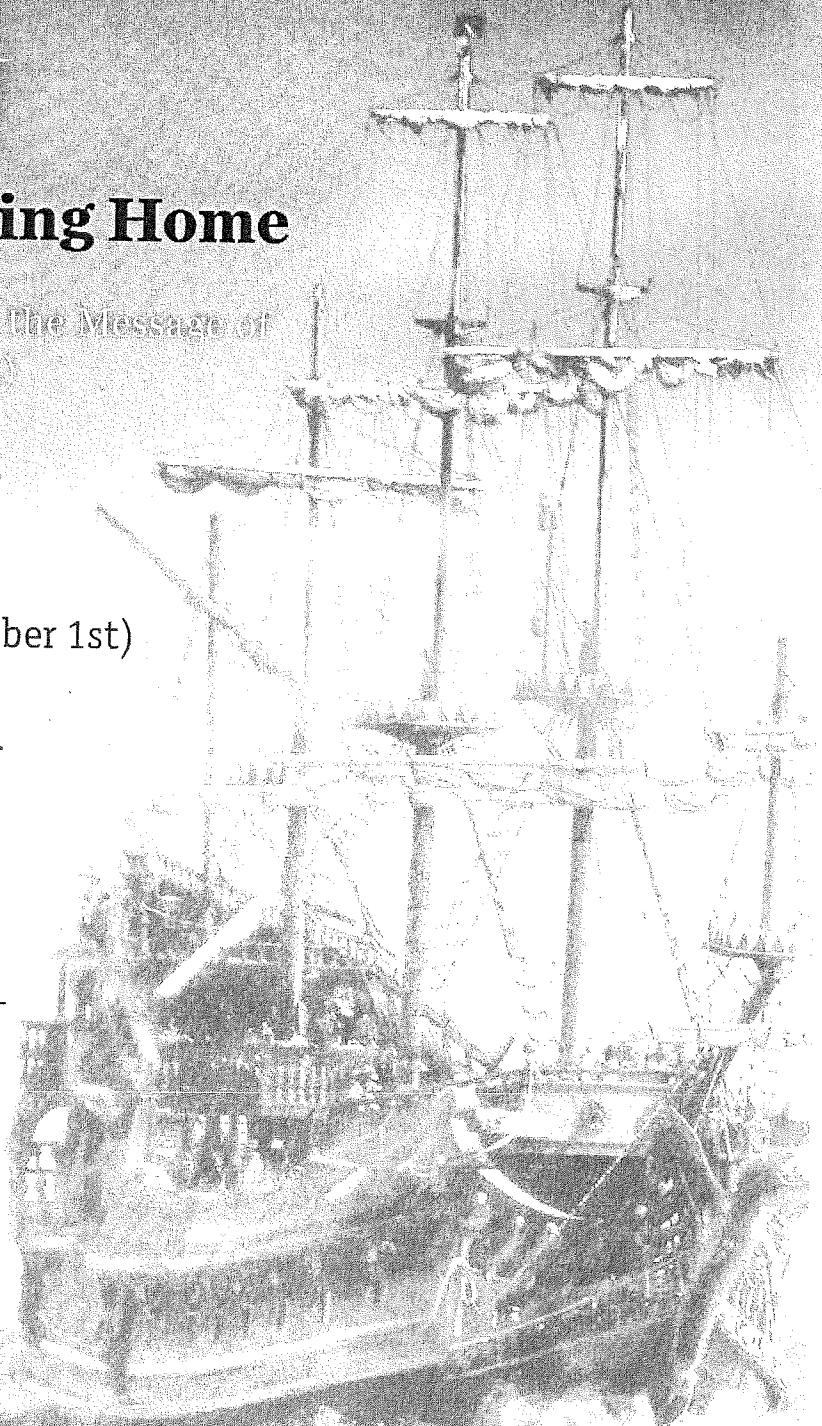
David Lawson in memory of his father
Avraham ben Avraham (23 Elul)

Chaim and Rebecca Schreck in memory of
Rivka bas Yitzchok Sadiah (16 Elul)

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

www.jewishcontinuity.com
info@jewishcontinuity.com

1. יונה פרק א'
**וַיִּירְאֻ אֲנָשִׁים יֹרֶא גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־זֹּאת עֲשִׂית כִּי־יַדְעָו הָאָנָשִׁים כִּי־מִלְפָנִי יְהוָה הוּא בָּרָת
 כי הגיד להם:**

10. And the men were very frightened, and they said to him, "What is this that you have done?" For the men knew that he was fleeing from before the Lord, because he has told them.

2. רד'ק יונה פרק א פסוק י
(י) וַיֹּירְאֹ – כי הגיד להם כ שאמר להם ואת ה' אלהי השמים אני ירא אמרו לו אם כן איך היה זה הסער בעבורך אמר להם אני נביא והאל ית' היה שלוח אותו לנינה והוא קשה בעני לכתיהם וברחתם לי מפני זה ויצאתם מארץ ישראל שהוא מקום הנבואה:

3. מצודת דוד יונה פרק א פסוק י
**מה זאת עשית – לא אמרו כ שואלים אלא כ מה מיהים כאומר איך עשית דבר כזה למزاد פי ה' ולברוח מקום הנבואה ... שהוא עניין תימה:
 כי ידעו האנשים – היה נודע להם שהוא בורח מלפני ה' מקום הנבואה:
 כי הגיד להם – ר"ל ע"פ הדברים שאמר הבינו אמיתת העניין כאלו הגיד להם בפה מלא:**

4. חוק חיים דף רפ'ט (בא"ד כי הגיד לכם)

"בי הגיד להם", הוא סיפר להם את סייפורו⁴⁵, ובעצם ביקש להמשיך בדרך לתרישיש. כאן מצטיירת לנו דמותו העיקשת של יונה, עד כדי כך שהדבר נשגב מבינתו: היכן אדם במעלה שכזאת מספר להם סייפור כזה וудין לדעתו אין לו כל קשר אליו, שחריו לו חשב בהכרה מלאה שהכל בא מחמתו, היכן זה לא יעשה מיד תשובה!!

הוא הגיד להם כי הוא בורח מלפני ד', והוא-הוא האחדוי לבוא התשועה עליהם, אך אין הוא מתכוון לעשות דבר בשל כך, גם כאן יונה משתמש במטאפורה לעם היהודי כולם, שיש בעולם צורות רבות, רק בשלנו ובגילינו, אך אין אנו מתכוונים לעשות דבר בשל כך; לא נתפלל זה "ענד מצפוננו", זה "לא נאורי", כי הרוי אנו בורחים מדי ולכן אין לנו פתרון.

5. יונה פרק א'
**יא וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיכָם מַה־נָּعָשָׂה לְךָ וַיִּשְׁתַּקְהֵם מֵעַלְיוֹנָם כִּי הַיּוֹם הַזֶּה וְסֹעֵר: יְבָרֵךְ אֱלֹהִים שָׂאוֹנִי
 וְהַטִּילֵנִי אֶל־הַיּוֹם וַיִּשְׁתַּקְהֵם מֵעַלְיוֹנָם כִּי יוֹצֵעַ אָנָי כִּי בְּשָׁלֵי הַסּוּר הַגָּדוֹל הַזֶּה עַלְיוֹנָם:**

11. And they said to him, "What shall we do with you, so that the sea subside from upon us, since the sea is becoming stormier?" 12. And he said to them, "Pick me up and cast me into the sea, so that the sea may subside from upon you, for I know that, because of me, this mighty tempest is upon you."

6. מלבי"ם יונה פרק א פסוק יב
(יב) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שָׂאוֹנִי וְהַטִּילֵנִי אֶל הַיּוֹם, ר"ל אין אני רוצה לשוב ולא ללכת לנינה, וא"כ אין הסער כדי להשיבני לאرضי או לנינה, כי הסער בא לעונש אותו על העבר על שמרתי את פי ה', וזה

יודע אני בברור שאין הסער בשייכם לענוש אתכם על מה שאתם מوالיכים אותו לתריש כיו אין זה מכונת ה', רק בשל הגדול הזה עליהם לענוש אותו בלבד לא בשיכם, וכשהאטבע בהם ישתווק הים מעלייכם:

7. יונה פרק א

יג וַיַּחֲתָרְוּ הָאָנָשִׁים לְהַשֵּׁב אֶל-הַיּוֹבֵשׁ וְلֹא יָכְלוּ כִּי הַיּוֹם הַוּלָךְ וְסֻעֵר עַל-יָם:

13. And the men rowed vigorously to return to dry land, but they could not, for the sea was becoming stormier upon them.

8. מלבי"ם יונה פרק א פסוק יג

ויחתרו האנשים, והם רצו לנשות זה بما שחתרו להשיב אל היובש וללכת בחזרה ליפו, ואם עקר כוותה ה' להשיבו אל ארצו שכרכ משם הלא ראוי שיוכלו לשוב אל היובש ולהשיב הבורה אל אדונינו, ולא יכולו כי הים הולך וסער אחר שיוונה לא שב בתשובה, לא הקים סערה לדמהה:

9. יונה בן אמיתי ואליהו: הרב יהושע בכרך (עמוד 22 ד'ה ויחתרו)

ויחתרו האנשים להשיב אל היובש. ①

ויחתרו — עניין חפירה, ופירושו ויחתרו במשמעותם, לפי שבעל המשנות דומם לחופרים בים.

או-ויחתרו במא-ז-ב-ת-ס, כלומר: חקרו וחתפסו עצות ותחבולה

שיוכלו להוציא הספינה אל היובש.

(פיווש "מכל יוֹפִי" ל"ר שלמה מלך)

ל'ג

בז חתרו האנשים בכל כוחם, אם במשותם, אם במחשבותיהם,

②

להשיב אל היבתה, לחשיב את האיש הנביא אל המיקום

שמנו ברכח —

אולם מכין שינגה עצמו לא גוץ דעתו לאזריך אין ד' גותן

לחם לחורייה

הה מתאמצים וחוטרים אל היובש והסערה דוחה אותם.

③

היא דוחה את יונה אל אשר הוא מבקש לבסוף — —

ויעמדו האנשים יותפללו מתהינה אל אלהי השם אשך עשה

את הים ואת היבתה,

זה אלוהי יונה הנביא, לפניו הם מצדיקים את דינן.

כ' אתה ד'nashtחפצת עשית! — — —

10. יונה פרק א

יד וַיַּקְרָא אֶל-יְהֹוָה וַיֹּאמֶר אֲנָה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ נָאכְדָה בִּנְפָשׁ הָאֵשׁ הַזֶּה וְאֶל-תַּתֵּן דָם נָקִיא כִּי-אַתָּה יְהֹוָה בֶּאֱשֶׁר חִפְצָתֶךָ עֲשִׂית:

14. And they called to the Lord and said, "Please, O Lord, let us not perish for the life of this man, and do not place upon us innocent blood, for You, O Lord, as You wish, You have done."

11. אבן עוזרא יונה פרק א פסוק יד

(יד) וַיַּקְרָא — האמינו כולם בשם הנכבד ושבו לקרוא אליו:

④

12. מצודת דוד יונה פרק א פסוק יד

(יד) אל נא נعبدה – לא נהיו עתה נعبدים בעז שנסלה יד בנפש האיש הזה להשליכו אל הים:
 ואל תתן וגוי – ר"ל אל תהשך לנו כאליו שפכו דם נקי:
 כי אתה ה' – ר"ל הלא הכל בידך ומעולם עשית כאשר חפצך ואם היה חפצך להמיתו שלא על ידינו
 הלא אין מעזר בידך להמית אותו בלבד אלא ודאי הגזירה היא להמיתו על ידינו:

13. חוקי חיים דף רצ'ב

יש מי שיאמר שהסבירה לכך שדי' עושה את כל המאורעות הללו, תוך כדי שכנו
 את יונה לעשות את רצונו, ולא קיצר את הדרך, בהביא את יונה להבנה מה נדרש
 ממנו בשלב מוקדם יותר, חיתה כדי לחייב עם המלחיט הללו, ולהת להם את
 החוזמנות להתקרוב אל ד'. וכך שרבבות קורה, יונה הלא מסיבה אחת, והתברור
 אחר-כך שהתכלית הייתה שונה משחשב הוא. מתרחש כאן אם כן דבר מעניין
 מאד: יונה בורה ממשיתו, אך מתוך מעשייו לא רק שימלא את שליחותו
 –כטולאת ווצילח בה, אלא גם בדרך הוא השיב למוטב את המלחים הנכרים, –
 והכל בנויגוד לרצונו שלו. זה קורה רכובות. הקב"ה שם אותנו במצבים שכלל
 איינו חפצים להיות בהם, ואפיו עושים לנו מעשים מנוגדים לתכלית שמייעץ
 לנו ד', אך כתואמת מכך מושגתו חמתורה שדי' ייעז, אז שאפיו אנשים אחרים
 מרווחים ממעשינו, מה שלא ייחלו שיקריה כלל.

14. יונה פרק א

טו וַיִּשְׂאוּ אֶת־יֹנָה וַיַּטְלְלוּهוּ אֲלֵהֶם וַיַּעֲמֹד הָם מִזְעָפָה:

15. And they picked Jonah up and cast him into the sea, and the sea ceased storming.

15. מצודת דוד יונה פרק א פסוק טו
(טו) ויעמוד – שתק ונח מקצת הרעת גליים:

16. יונה פרק א

טו וַיִּירְאֻ אֱנֹשִׁים יְרָאָה גְּדוֹלָה אֶת־יְהֹוָה וַיַּבְחוּ־זְבָח לְיְהֹוָה וַיִּדְרֹוּ נְדָרִים:

16. And the men feared the Lord exceedingly, and they made sacrifices to the Lord and made vows.

17. רד"ק יונה פרק א פסוק טו
VIDROR NDRIM – SHAR NDRIM ZOLTHI ZBACH KOMO LTTA TZDKA LEUNIM:

18. לט"י יונק פרק ה פסוק טו
(טז) VIDRU NDRIS – SHITAGIYU:

19. פרקי דברי אליעזר (היגר) – "חורב" פרק ט
 ומלחים ראו את כל האותות והנסים והנפלאות הגדולים שעשה הב"ה עם יונה ועמדו והשליכו איש
 את אלהיו, שני משרים הבעלי שוא חסדם יעוזבו, וחזרו ליפו ועליהם לירושלם ומלו את בשור ערלתם,
 שני ויראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה', וכי זבחו זבח, אלא זה דם ברית מילה שהוא
 قدם זבח, ונדרו איש להביא את בניו ואת כל אשר לו לאלהי יונה ונדרו ושלמו, ועליהם הוא אומר
 על הגרים גרי צדק.

20. יונה פרק ב

א וַיָּמֶן יְהוָה דָג גָדוֹל לְבָלָע אֶת-יוֹנָה וַיָּהִי יוֹנָה בְמֵעַי הַדָג שֶׁלֶשׁ יְמִים וְשֶׁלֶשׁ לִילּוֹת:

1. And the Lord appointed a huge fish to swallow up Jonah, and Jonah was in the belly of the fish for three days and three nights.

21. אבן עזרו יונה פרק ב פסוק א

(א) וימן – כמו זמן:

23. רד"ק יונה פרק ב פסוק א

ובפרק ר' אליעזר ר' טרפון אמר ממנה היה הדג מששת ימי בראשית לבולע את יונה:

24. חוק חיים דף רצ'ד

לעת שאנו בודאי לומדים כאן, הוא, שישנן בריות שברא הבורא לצורך מסוימים, וכאשר הצורך איןנו עוד, נעלמת בריאות זו⁶⁹. לדוגמא, חז"ל⁷⁰ אומרם לצורך עשיית ירעות המשכן השתמשו בפרוטות התחש, אבל התחש נכחד מיד לאחר השלמת המשיכת. ואmens, כך ראו חז"ל את טיבען של כל הבריות שבטבע: שלכל בריה יש תכליות מסוימות בעולם, וכך אשר זו חושגה, הרי שאין זה טראגי כאשר הבריה אינה עוד, שהרי היא שרתת את מטרתה. הלוינון הגדול נברא על-מנת שיבולע את יונה, כך שבבור יונה, חי כשלושת-אלפים שנה אחרי בריאות-העולם, "חויריו" ו"חויריו הוריון" מתחילה הבריאה נמצאו כל אותו הזמן קיימים ביקום על-מנת להביאו לידיו של אותו דג, שברגע מסוים יהיה מזמין לבולע את יונה.)

25. משנה מסכת אבות פרק ד משנה ג

[ג] הוא היה אל תה בז לכל אדם ולא תה מפליג לכל דבר שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום:

26. יונה בן אמיתי ואליהו: הרב יהושע בכרך (עמוד 25 בא"ד ר' טרפון)

ר' טרפון אמר: ממנה היה הדג מששת ימי בראשית לבולע את יונה (פרק דר' א, פ' ז).

הכוונה נס גדול היה צרייך ד' להטרית למען הציל את יונה, ועוד להכינו לו מששת ימי בראשית? -

אולי מכאן נתחיל לח奸ין כי כוונה גדוולה הייתה בשילוחות חזאת ובוכחות הזה בין ד' ובין יונה נביאו. כוונה זו מסותרת עדיין מأتנו, אך בה יתגלה עקרונו של הספר.
כי לא הצלת נינהה העיר הגדולה בלבד עומדת לפניו, אלא כי על ידה מבקש ד' לגנות לו לעבדו הנביא את קצות דרכיו, והם מוסודות הנהגו עם בריותיהם.
והם מיסודות עולמו בכלל אשר הכננו הבורא מששת ימי בראשית — — —

(A)

(B)

(C)

(D)

(4)

27. מלבי'ם יונה פרק ב פסוק א

(א) וימן ה' דג גדול, ה' הוזין במקום זהה דג גדול שבלו כולם ולא שבר עצמותיו, וזה ידועermen הנגע שיחיה אדם במעי הדג אפי' שעה אחת, שהאדם צריך שאיפת רוח קר מבחן,อลם באשר כבר נגור עליו מיתה ונחשב כאילו נולד שנית שם לו ה' טבע העובר, הנוצר ומתקיים ט' חדשים במעי amo מבלי שאיפת רוח כמו'ש הרוי"א והוא זה אחד מפלאי הבורא כניסה של חמו"ע בכבשן האש וכדומה:

28. יונה פרק ב

ב וַיַּתְפִּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי מִמְעֵי הַדָּגָה:

2. And Jonah prayed to the Lord his God, from the belly of the fish.

29. חוק חיים דף רצ'ג

יונה חשב שהוא ניצח, אך הקב"ה לא הרשה לו לנצח. אחת הסיבות שהפטורה זו נראית ביום-הכיפורים, היא שישFOR יונה מציג לפניו מאבק אופייני בין האדם לאקליו. כביכול, כל-אחד אומר: אני אראה לך. פסיכולוגים אומרים⁶⁷, שאחת הסיבות להתאבדות, היא, שהמתאבד רוצה למד את העולם לכך: אני אראה לכם איך זה להיות בלעדך, כיון שלא כיבדתם אותו בעולם, כפי שאמנם היה לכם לעשותו. אדם נורמלי שמע הדבר נלוז, כיון ששופ-טוף למי הוא יראתי! הרי העולם ימשיך להתקיים בלעדיו והוא זה שיחיה מת. אך זו דורך אופיינית לנוקום בעולם. כל אדם נקלע להתנחות שצווא עם רבש"ע. יונה שוב

אומר בעצם: אם אתה רוצה להרוג אותי, מוכן אנכי להתאבד, אך לא אלך לנוינה. לכaura יונה ניצח בכך שהפטיד - כך לפחות הוא חושב, אך הקב"ה מראה לו שהמצב אינו כן.

30. רט"י יונה פרק ג פסוק ה

(ה) דג גדול - זכר סיב וכיב עולם צרייה ולו נתן לך לכתפלו רמז בקשות כלו כו' לדג וכקילו לתוך פיך של נקצת שכיתת מלאך עוזרי וכיכ' סס בדוחק ויתפלו סס שנגמר ממעי כדגן:

31. רד"ק יונה פרק ב פסוק ב

(ב) ויתפלו יונה - נס גדול היה שהיה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות והוא חי עוד נס אחר שלא נדחים אלא עמד בדעתו ובשכלו והתפלל:

32. יונה בן אמתי ואליהו: הרב יהושע בכרך (עמ"ד 27 ד"ה אל ה' אלהי)

אל יי אלהי —

לא תמיד כך כתוב. [השווה עם תפילה זו של יונה בפרק ד פסוק ב] וזה, כי קרבת מיזוחת מרגיש עתה יונה אל אלהיו רודפו ומצילו. ותפלתו תודה ואמונה.

ויחל משה את פני יי אלהיו (שםות לב. יא) נאמר על אמונתו באקלות. וכן: ויתפלו יונה אל ד' אלהי וכל הדומה לאלו נאמר על האמונה*. ס' "האמונה והבטחון" להרמב"ן פרק טו

33. יונה פרק ב

ג וַיֹּאמֶר קָרְאָתִי מֵאֶרֶחֶת לֵי אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבְּطָן שְׁאוֹל שְׁנוּעָתִי שְׁמַעַת קְוָלִי: ד וַתְשַׁלְיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִכְבֵּד יְמִים וְנִהְרֵךְ יַסְבְּנֵנִי כָּל־מִשְׁבְּרִיךְ וְגַלְגַּלְגָּל עַלְיָהָרֶבֶן: ה וְאַנְתִּי אָמָרְתִּי נִגְרְשָׁתִי מִנְגָּד עַנְיִנְךְ אֶת אָוֹסֵף לְהַבְּשִׁיט אֶל־הַיּוֹלֶד קָדְשָׁךְ: וְאַפְפּוֹנִי מִטְעָם עַד־נִפְשָׁתְךָ הוּם יַסְבְּנֵנִי סֻוֹרְךָכּוֹשֶׁת לְרֹאשֶׁךְ: זְלָקָצְבִּי חֶרְבִּים יַרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרַתְחִיתְךָ בְּעַדְךָ לְעוֹלָם וְתַעֲלֵל מִשְׁחָתְךָ חַיְיָה יְהוָה אֱלֹהִי: חַנְפְּשִׁי אֶת־יְהוָה זְכָרָתִי וְתַכּוֹא אַלְיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־הַיּוֹלֶד קָדְשָׁךְ: טְמַשְׁמָרִים הַבְּלִי־שְׂאוֹחָסְקִים יַעֲזֹבְנוּ: יְוָנָה בְּקוֹל תּוֹרָה אַזְבָּחָה־לְךָ אֲשֶׁר נִדְרָתִי אֲשֶׁלְמָה יִשְׁוּעָתָה לְיְהוָה:

3. And he said: I called out from my distress to the Lord, and He answered me; from the belly of the grave I cried out, You heard my voice. 4. And You cast me into the deep in the heart of the seas, and a river surrounded me; all Your breakers and Your waves passed over me. 5. And I said, "I have been driven away from before Your eyes," Indeed, I will continue to gaze upon Your Holy Temple. 6. Water has surrounded me even to the soul, the deep encompassed me; the Red Sea hangs over my head. 7. To the bottom of the mountains I descended, the earth-its bars are closed on me forever; but You brought up my life from Gehinnom, O Lord, my God. 8. When my soul grew faint upon me, I remembered the Lord: and my prayer came to You to Your Holy Temple. 9. Those who keep worthless futilities abandon their kindness. 10. But I-with a voice of thanks will I sacrifice to You; what I vowed I will pay, for the salvation of the Lord.

34. יונה פרק ב

יא וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג וַיַּקְא אֶת־יְוָנָה אֶל־הַיּוֹבָשָׁה:

11. And the Lord said to the fish, and it spewed Jonah onto the dry land.

35. חוקי חיים דף שא

(יא) "זַיָּאמֶר דַ' לְדָג וַיַּקְא אֶת יוֹנָה אֶל־הַיּוֹבָשָׁה". לפי המסורה נכתב פסוק זה על הקlef כפרשיה בפני עצמה מפני חשיבותו. יתכן וחדג הקיאו שוב בנמל יפו, עתה יוֹנָה מתחילה שוב היכן שהפסיק^ט, או יתכן שהדג מקיא אותו אל היבשה לא הרחק מינווה, במפרץ הפרסי. ומכל מקום, עתה יוֹנָה מחל את מסענו לנוינה. אך בתודע לכך יוֹנָה נושא עמו מרירות רבה המשתקפת לאורך הספר כולם, מה שהוא מבנים כאנושי ביותר. יוֹנָה עושה את אשר צוּה עליו אך לא מתודע רצון, או אפילו הזדהות והבנה, הוא ודאי אינו נהנה מאשר הוא עושה או מסכים עם דבריו. ועתה נבחן מה יעשה, כאשר בעצם חזר לאוטו מצב בו היה קודם לכן.

(ג)

(ה)

(ה)

(ה)

בכל זאת ציפינו לשמע בזה מפי יונה משחו מפורש על בריחתו זאת מלפני ד', על מה זה ומדוע.

אם סברנו וכבלנו את שתיקתו בתחילת כל אותן הימים ובמשך הדג, אך עתה כאשר פתח את לבו בתפילה אל ד' אלקיו מדוע איינו מדבר על כל המאבק הזה ברור? ומדוע אין הוא מתחודה ואינו מבקש סליחה על חטאו, אם חטא? — —

גם עם כל הפרושים האלה לא מצאנו בדברינו מהתרוורי תשובה, כי מחרת הוא על אשר עשה. ואף לא קיבל העתיד כי הנה מעתה הוא מוכן ללבת לעשות שליחותו —

(ג) "יְאִבּוּבָנָא רֹצֶחֶל לְלִמְדֵד זֹאת מִן הַפְּסָקִים הַאַחֲרֹנִים.

— אבל אמיתת העניין הוא שיוונה נחרת ממנה שברח מלפני ד' וגמר בלמו לשעות מצוות.

— ואני בקהל מודה איזבחה לך — רוצה לומר: שאלך אל נינוח ובקול תודה עשוה את הקריאה במצוותך, כי זה יהיה לך כונת ומונחה — מי "הנת שמו עזב טוב". (שמואל א' טו, כב).

(ה)

אם גם יפה יתקבל הפירוש הזה השומע ב"תודה" את הודי ובודח את "השםוע", לפחות מכאן יציה יוֹנָה ללבת באשר ישלחו ד'. בכל זאת אין הוא מניח את דעתנו אשר קיינו עתה לשימוש דבר ברור מפי יוֹנָה המתפלל, על בריחתו, על הכרת חטאו ואת וודאי אינו בפה מלא. האם אמן מעתה הוא כבר מוכן ללבת ברצונו הטוב? ואולי בזאת נבין את המירוח שבתפילה יוֹנָה וזה כוחה בדברים אשר לא פורשו בה. כי על כן עצר יוֹנָה מלומר את אשר לבו לא נתן לו — — אמן הסכימים ללבת כי הוא רצון ד', כי לבו רדף ולבן הצלינו. אך עדין לבו של יוֹנָה מתנגד לשlichot. יוֹנָה ילק אל נינוח גם יקרא עלייה, בעל כרחו ילך. אך בלבו הוא שומר עדין את טרובון. הוא עוד ישאל את האלים ידרוש למען צדקוי, הוא עוד עמו יתוכח — — אך גם ד' איננו עונה ליוֹנָה, במפורש על תפלהו, אם קיבל אותה, ואם סלח לו.